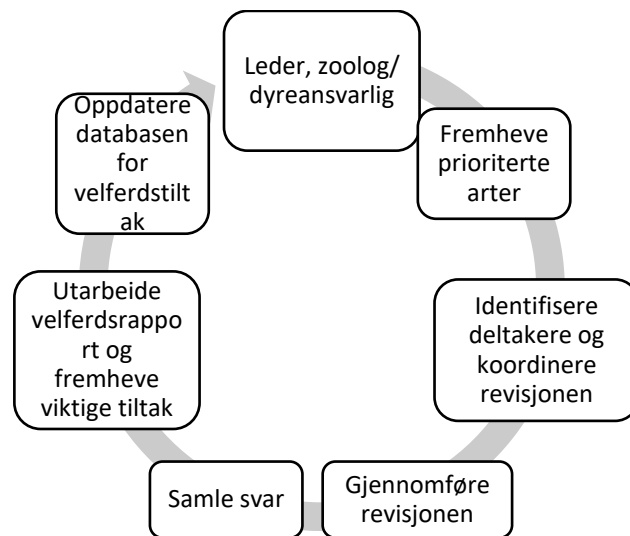

Wild Planet Trust Velferdsrevisjon veiledningsdokument

Wild Planet Trust velferdsrevisjon er tilpasset fra Detroit Zoological Society's Audit Template (Kagan et al., 2015), og er utformet for å gi en oversikt over fysiske og sosiale velferdsfaktorer, for et eller flere dyr som deler et habitat. Velferdsrevisjonen består av 28 spørsmål som har til hensikt å synliggjøre positive og negative velferdsindikatorer innenfor fire viktige områder: Dyrehelse, Egnethet miljø, Atferd og Stressfaktorer. Den bruker et trafikklysbedømmingsystem for å markere viktige velferdsbekymringer.

Som utgangspunkt blir zoolog/dyreansvarlig bedt om å lage en liste over prioriterte arter eller innhegninger som de ønsker revidert (se figur 1). Hvis det ikke er noen preferanse, utarbeides en systematisk plan for velferdsrevisjon.

Figur 1: Velferdsrevisjonsprosess ved Wild Planet Trust.

Minst tre ansatte er nødvendig for å utføre revisjonen. En nøytral observatør er alltid til stede, sammen med minst to dyrepassere. Veterinæransatte kan inviteres til å gjennomføre revisjoner for arter med større velferdshensyn, på forespørsel fra den aktuelle zoolog/dyreansvarlig.

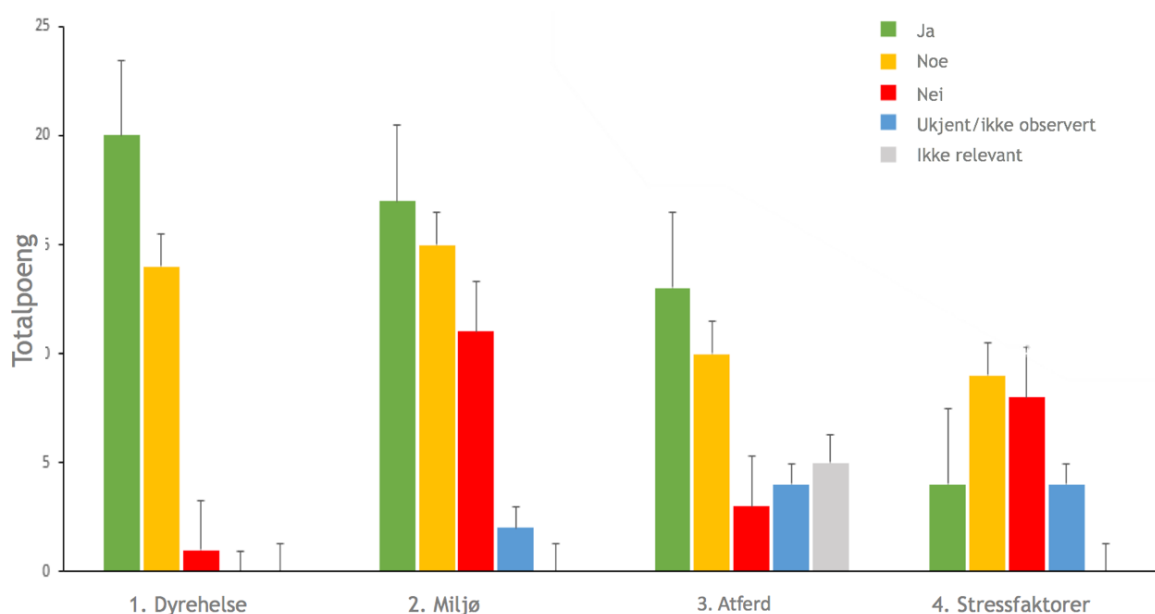
Det er ikke gitt et maksimalt antall revisjoner som skal utføres. Alle interessenter som er involvert i arbeid med arten kan utføre en revisjon, noe som gir mulighet for å utforske alle synspunkter og evalueringer. For kontroversielle/prioriterte arter, bør ytterligere revisjoner utføres, med kompletterende nøytrale observatører, og ved at personell fra andre avdelinger inviteres til å utføre en revisjon.

Revisjonen tar 15 minutter å fullføre. Spørsmålene har flere svaralternativer, inkludert en "Bevis / kommentarer" seksjon, for innsamling av ytterligere kvalitativ informasjon. Hver person som fullfører en revisjon bør svare på spørsmål etter beste evne, basert på deres kunnskap og kompetanse. Svarene bør baseres på tidligere kunnskap om dyrene/innhegningen, og detaljer som observeres i revisjonsperioden.

Når alle er ferdige, sammenstilles svarene til én enkelt revisjonsrapport. Denne rapporten gir en oversikt over tilbakemeldingene fra de ulike interessentene, herunder aspekter ved god velferd, og

skisserer anbefalinger for forbedring. Rapporten innledes med en oversikt over de sammensatte resultatene for å belyse velferdsindikatorene i vurderingen der de viktigste velferdsspørsmålene ble konstantert (se figur 2).

Forfatter av den endelige revisjonsrapporten, leser delen "Bevis/kommentarer" for å identifisere delte synspunkter og problemer som er uthevet i de fullførte revisjonene. En mer grundig litteraturgjennomgang gjennomføres deretter, som konsulterer manualer for arten, vitenskapelige artikler, ZIMS register, fôrplaner, og kompletterende spørsmål til personal inngår der det behøves. Grafer og diagram brukes for å illustrere og støtte rapporterte problemer. Fotografier og videoer kan også brukes som dokumentasjon om nødvendig. Revisjonsrapporten gir en oversikt over hvorvidt dyrets velferdsbehov er tilgodesett, samtidig som de omfatter de fire ulike områdene for revisjonen.

Figur 1: Eksempel på graf som brukes til å analysere de sammenlagte resultatene og belyse de viktigste velferdsspørsmålene.

Uenigheter mellom interessenter kan noen ganger fremheves i revisjonsrapporten (f.eks. ulike syn på velferdsspørsmål mellom nøytrale observatører og dyrepassere). Det er viktig å vurdere personalets kompetanse og partiskhet vedrørende dyrevelferd og håndtering av dyrene i kolleksjonen.

På slutten av rapporten anbefales sentrale tiltak, for å løse velferdsproblemer som er belyst gjennom revisjonsprosessen. (Sentrale tiltak = nedbryting av oppgaver for å forbedre områder der velferdsbehov ikke er fullt ut oppfylt)

Wild Planet Trust velferdsrevisjon rapport

Art: _____ **Utført av:** _____
Innhegning: _____ **Zoolog/dyreansvarlig**
Dato: _____ **Veterinærpersonell**
Poengsum: _____ **Dyrepasser**
Nøytral observatør

Velferds kategorier	Sammenlagte poeng				
	Ja	Noe	Nei	Ikke observert/Ukjent	Ikke relevant
Dyrehelse					
Egnet miljø					
Atferd					
Stressfaktorer					
Total					

Sammendrag (diskusjon om aspekter ved god velferd, prioriterte problemstillinger, og innsamlede bevis)

Diskuterte tema (tilbakemelding fra zoolog/dyreansvarlig)

Sentrale tiltak (tiltak for overvåkning/forbedring av viktige velferdsbekymringer)

Figur 3: Mal for revisjonsrapport

Når rapportene er fullført, sendes de til den aktuelle zoologen/dyreansvarlige for gjennomgang. Det planlegges møter der zoologen/dyreansvarlige deretter kan foreslå rimelige endringer i rapporten, og tiltakslisten kan endres om nødvendig. Etter godkjenning anses revisjonen som fullført, og de viktigste tiltakene legges til i en velferdstiltaksliste (se tabell 1). Denne listen inneholder oversikt over estimerte kostnader, tidsrammer og kontinuerlig overvåking av fremgang for hvert foreslåtte tiltak, for hver art eller gruppe dyr.

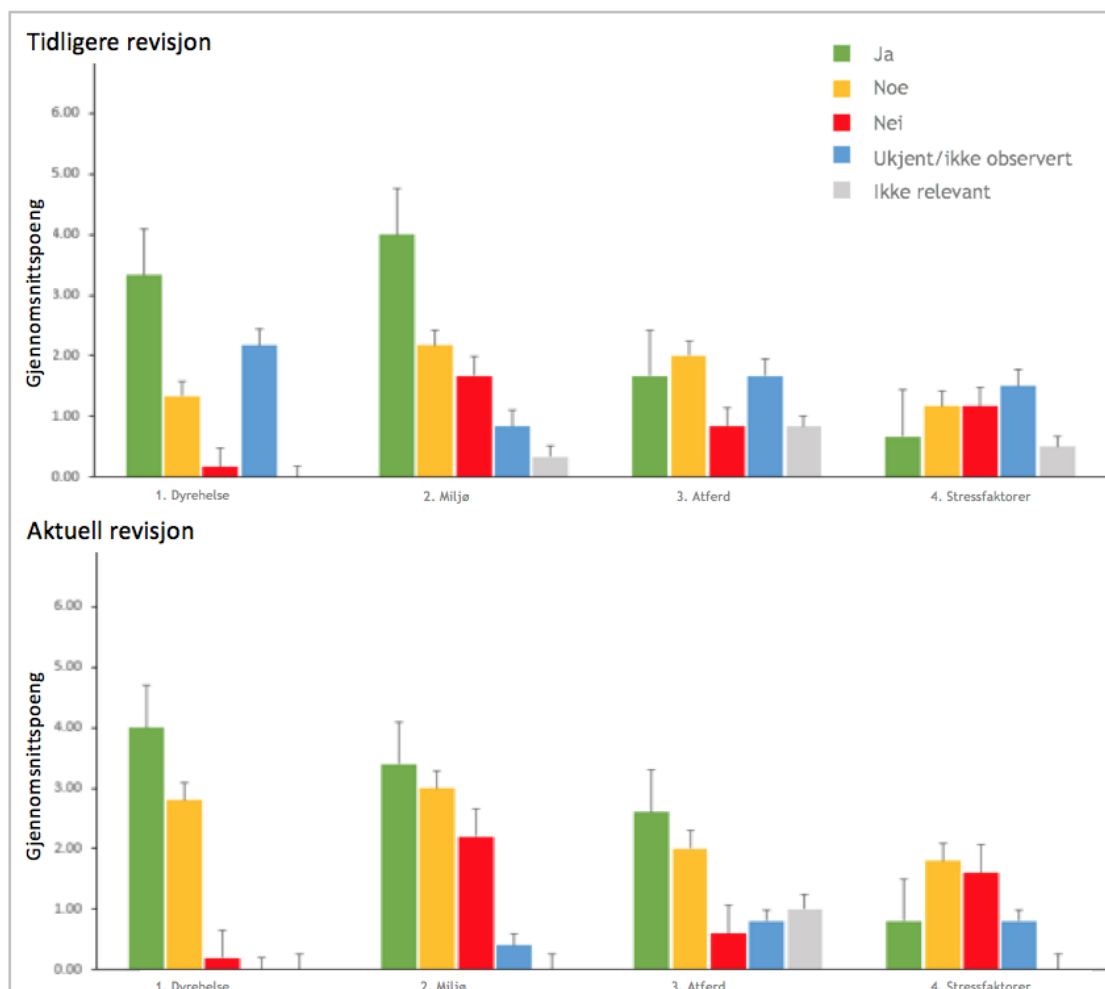
Tabell 1: Eksempel på regneark (Velferdstiltaksliste) hvor viktig tiltak overvåkes.

Arter	Vitenskapelig navn	Innhegning	Dato for gjennomgang	Dato for godkjenning av kurator	Velferdsrevisjonstiltak	Fullført (Y/N)	Dato for ferdigstillelse	Kostnad (ca.)	Kommentarer
Spp.	Ss.	E1	5/1/19	23/1/19	Fortsett overvåkingen og lindre pågående helseproblemer	Pågående		N/a	Pågående per 03.02.19
					Forbedre oppvarming og belysning i innendørsområdet	Ja	1/3/19	£££	
					Gi flere forhøyede plattformer	Ja	1/3/19	£	
					Øke omfanget, kompleksiteten og tettheten av forgrening innendørs og utendørs	Nei		££	
					Gi substrat i uteområdet	Pågående		£	Pågående per 03.02.19
					Gi tilfluktsrom utenfor	Pågående		£	Pågående per 03.02.19

En velferdshandlingsliste drøftes under møter i styrergruppe og velferds- og etikkkomitémøter, for å kunne brukes som referanse til beslutninger om dyrene i kolleksjonen.

Re-revisjon og sammenligninger mellom velferdsrapporter av ulike arter:

Gjennomsnittlig velferdsscore kan brukes til å sammenligne påfølgende revisjoner av samme art/gruppe dyr over tid eller som svar på spørsmål vedrørende oppstalling, husbandry og endringer i sosiale grupper. Grafer kan brukes til visuell sammenligning mellom revisjonene og kan fremheve endringer i velferdsrapportene etter at velferdstiltak er iverksatt (se eksempel på figur 4).

Figur 2: Eksempel på gjennomsnittlig poengsumsammenligning mellom to revisjoner utført før og etter å ha utført endringer i en dyreinnhegning. Analysen er ment å synliggjøre områder der velferdsrapporten har endret seg mellom de to revisjonene.

Referanser:

Kagan, R., Carter, S., Allard, S., 2015. A Universal Animal Welfare Framework for Zoos. J. Appl. Anim. Welf. Sci. 18. <https://doi.org/10.1080/10888705.2015.1075830>

Velferdsvurdering

Dato:
Innhegning:
Art:
Utført av:
Start/slutt tid:
Vær:

Definisjoner av poengberegninger:

Ja: bevis på at dyrevelferdsbehov er fullt ut oppfylt
Noe: bevis på at dyrevelferdsbehov er delvis oppfylt
Nei: bevis på at dyrevelferdsbehov for tiden ikke er oppfylt
Ukjent/ ikke observert: ikke nok bevis til å gi en velferdsbedømming
I/R: Ikke relevant
Bevis /kommentarer: Utfyllende detaljer som har påvirket velferdsbedømmingen

Vennligst merk av i riktig boks og gi bevis for å rettferdiggjøre bedømming

Dyrehelse	Ja	Noe	Nei	Ukjent/ikke observert	I/R	Bevis/kommentarer
1) Ser dyret ut til å være i god fysisk stand?						
2) Er dyrets ernæringsmessige behov oppfylt (ta hensyn til næringsinnholdet i det ville kostholdet)?						
3) Er dietten egnet for dyret? Tenk på mengde, sammensetning og utvalg av mat.						
4) Presenteres mat og drikkevann på en artstilpasset måte? Aspekter å vurdere inkluderer; mengde mat, presentasjon og utfôringstid.						
5) Er dyret fri for fysisk skade?						
6) Er dyret fri for sykdom? Vennligst oppgi detaljer (f.eks. akutt/kronisk).						
7) Har dyret tilgang til forebyggende og akutthelsetjenester?						
Totalt						
Egnet miljø	Ja	Noe	Nei	Ukjent/ikke observert	N/a	Bevis/kommentarer
8) Gir miljøet dyret trygghet og sikkerhet?						
9) Oppfyller det fysiske miljøet dyrets grunnleggende behov (mat, vann og ly,						

størrelse, kompleksitet, konstruksjon og substrat / landskapsdesign?						
10) Har dyret kapasitet til å velge hvor tiden skal brukes i sitt miljø?						
11) Har dyret mulighet til å velge om de vil samhandle med artsfrender eller ikke?						
12) Har dyret tilgang til ly og tilfluktssteder?						
13) Har dyret tilgang til miljøberikning i heget?						
14) I så fall, engasjerer dyret seg i berikning på en måte som passer for arten?						
15) Er dyret fri for miljøforstyrrelser (dyrepassere / tilstøtende utstillinger / besøkende)?						
16) Gir miljøet klimatiske forhold (temperatur, fuktighet, belysning) som ligner på naturlige miljøer / egnet for arter?						
Totalt						
Atferd	Ja	Noe	Nei	Ukjent/ikke observert	N/a	Bevis/kommentarer
17) Har dyret evnen til å uttrykke en rekke naturlige atferder?						
18) Har dyret mulighet til interaksjon i form av naturlig / passende sosial dynamikk?						
19) Er sosial dynamikk stabil?						
20) Benytter dyret hegets areal og innredning?						
21) Er dyret fri for tegn på apatisk atferd (f.eks. deprimert, sløv, uinteressert)?						
22) Er dyret fri for aggressive interaksjoner utover de som passer for arten?						
23) Engasjerer dyret seg i sosial eller enslig lekeatferd?						
Totalt						

Stressfaktorer	Ja	Noe	Nei	Ukjent/ikke observert	N/a	Bevis/kommentarer
24) Har dyret mulighet for å unngå stressfaktorer (besøkende / dyrepasser / sosialt stress)?						
25) Er dyret fri for unormale, inkludert stereotype, atferder? Beskriv (f.eks. repetitive bevgelser, oral, selvskadning)						
26) Hvis det er aktuelt, er det en forståelse av hva som forårsaker disse unormale atferdene?						
27) Der det er hensiktsmessig, er det en proaktiv respons på å håndtere unormal atferd?						
28) Er dyret fri for fryktresponsatferd forbundet med aspekter ved miljø/ husbandryprosedyrer?						
Totalt						
Velferdsrevisjon totalt						